

Pólskt Blóð.

PYZK-PÓLSK SAGA

A turnum Proczna voru nú opnaðir hinir rykugu luggar og hið friða merki Dynar-ættarinnar hengt á; var sem það fyndi til einhvers fagnaðar, er það blakti fyrir hinum hægna vindblæ. Hallarhjöllunum hafði verið breytt í blómlegan aldingarð. Súð-ræn aldintré hrósuðu hinum fegurstu snjóhvítu blómum á þökum hallartröppunnar, en á báðar hliðar stóðu afar mikil ljónalíkneski, gerð úr steini, og héldu í hinum mosavöxnu klóm sínum á merki ríkisgreifanna af Dynar, en á það var myndað skáhallur borgarveggur og biskupshattur. Glænýjar grenivísir vasðar blómveigum, mynduðu marglitaða stöpla á hjöllunum, og lágu frá þeim löng garland af blómum og ýmsum grósum, yfir að blómgrí röð skreyttra stöngla, er settar höfðu verið á hvora hlið hins breiða forsluganga, er lá um trjágarðinn.

Frá gevinslúðunum kvað við fagnaðarop og söngur með hornablaesti og flúleik. Hljóðfæra-leikarar frá borginni voru þar komnir í ánum beztu sparfötum og léku á hljóðfæri sín fram undan húsi úmsjónarmannsins.

Ölkonnum var hringt og ilmandi steikaralykt lagði út úr eldhúsgluggunum, þar sem vinnufólkið hélt til.

"Lifi hinn ungi herra! Húrra! Húrra!"
Og gleðiþopin bárust af bergmálinu langt, langt á burtu í hinu lygna, bjarta morgunlofti.

Í portinu að hallarhjöllunum sátu nú grannvaxin kona stíga niður steintröppurnar.

Hin hvíta hönd, er studdi sig við handriðið, hreyfðist til og Xenia lyfti upp hinu fagra andliti sínu.

"Lifi hinn ungi herra! Húrra! Húrra!" hljómaði á ný.

Hið ljómandi sólakín gat eigi rekið á burt hina dimmu skugga af andliti hennar ungu greiffrúar. Nær því fyrirliðingarsvipur fór um enni hennar, og höfðu hennar rétti sig þrjúzkulegar og stoltara en nokkru sinni áður.

Xenia greiffrú er nú að eins 18 ára að aldri. Þó virðist hún sem fullþroska. Hún hafði að vissu leyti aldrei verið barn. En hvernig gat þá hin sjálfstæða, litla greiffrú komið fram sem ástúðleg, innileg stúlka. Hún var sér jafnan vitandi hver hún var, og hún hildi hið gull-lokkaða höfuð hins "sístasta" af Dynar-ættinni á þessari frjálsu tignarlegu mynd, með hinu hnarreista höfði.

Skrítilega töfrandi var munurinn á hinum svörtu augum og hinu ljósa hári, en þó alt væri fagurt í andlitsfalli hennar, var þó sem vantaði eitthvað, eins og að heitur geisli ósjálfrátt yrði að koma til þess að bræða kuldann, er lá yfir viðmóti hennar, og að ljóf hönd yrði að fara yfir stein-andlit þetta og gefa marmaranum líf.

Nú var gengið hægt að hlið Gustafs Adolfs. Var þar kominn baron von Drach; hann var álútur og samanskroppinn á að litla og hið gráa hár hans var í þunnum flyskum strokið yfir beran skallann. Gekk hann nú vagnandi fram á hallarhjallann og hneigði sig fyrir Xeniu með slíkum riddaraskap, að hringlaði í krossunum, er í löngum röðum skreyttu brjóst hans.

"Þú hefur gert boð fyrir mig, góða mín," stamaði hinn aldráði hirnmaður út úr sér, og hélt um leið ilmandi vasaklút fyrir vörum sér og hóstaði mikið. "Er var rétt núna inn í skjalasafninu, að blaða í gömlu skruddunum; þær eru mjög fróðlegar, því verður ekki neitað. Þar er margt ágætt, en líka bannaðt rusl innanum; en loftið er þar ófært og ekki fyrir mitt brjóst. Það liggur við að það sé óvinnandi verk; en það hefi eg nú sagt þér oft áður, góða Xenia, og örðugt mun veita að gera nokkuð í þessu máli, því alt er skriflegt og vitnað og í alla staði lögmætt. Þér má standa á sama, hvað verður um "hráfnshreiddi", þetta, sem ásnafnað hefir verið broður þínum; því er ekki ríkiðæmi þitt hvort sem er fjarska mikið, þó eigi sé nú lítið til móðurarfa þíns." Og hina gamla barónn hóstaði á ný og veifaði vasaklútnum, sem vildi hann segja: Það má rækallinn vera að hirta um þetta skran.

Xenia hleipti brúnum og svaraði með hálfgerðum reidivip: "Eg á bágð með að trúa því, að þú í fullri alvöru ætlir mér svo auðvirðilegan tilgang." Eg mundi alls eigi hafa beðist þessa af þér, ef hér hefði eingöngu verið að ræða um nokkra skildinga. Greifarnir af Dynar hafa ekki gert sig að þrælum fyrir léleg fjármál."

"En góða mín eg skil ekki hverjé-gátu aðrar verið ástæður þínar." Hið litla skrálaða andlit barónsins engdist sundur og saman af einhverjum ráðaleysis-öfþunga. "Það vita þó guð og menn, að ekki er neinn hæðgarleikur að rífta testamenti; að höfða mál, án þess að hafa nokkuð fyrir sér."

Xenia leit með ógnandi augum til barónsins og sagði: "Eg ætla að biðja þig, frændi góður, að hætta hægðingum þínum, því þær virðast að fara að verða fremur kátlegar."

"Eg það þig að fara yfir ættarskjöldin og viðauk-ana við erðamálin, að eg mætti komast að því, hvort til væri nokkur sérstök ákvörðun, er gæti ó-étt testamenti föður míns; hér er ekki að ræða um óstöðlan hans á fénu, heldur hinu, hvort þessi fóstursonur hans í raun réttir hafi nokk-

urn rétt til húsans í frá að bera nafn hans."

Baróninn ypti öxlum og beit saman hinum þunnu vörum og svaraði: "Þessu verður varla reytt, barn mitt. Faðir þinn hefir fengið sérstakt leyfi hans hátignar og auk þess fylgir því samþykkt, sem staðfest er af hlutaðeigandi skjalaritara, frá bræðruni hans Dagobert, er þá var á lífi og dó fyrir 5 árum, ógífur, sem sendiherra í Constantinopel. Þannig eru ómáttmælanleg réttindi Janeka. Þú munt brátt komast að raun um, að hinar smáu hendur þínar, þrátt fyrir allt þitt þrek og kjark, megna eigi að hindra þetta."

"Guð komi til!" Greiffrúin hóf upp sínar hvítu hendur og hrísti þær í máttvana heift, svo að jafnvel armþöndin titruðu. "Hvers vegna skulu veikar konubændur ráða framtíð og söma heillar ættar? Hér er eg eigi karlamáður? Hví er eg í heiminn vorin, er mér var synjað styrks til að halda hlífiskildi yfir nafni því, er eg ber?"

Baróninn þerraði sjónargler sitt og tindi með miklu seintleiki af fötum sínum blóm nokkur, er fallið höfðu á þau.

"En hvers vegna ertu eiginlega svona vanstilt og ósanngjörn, góða mín? Hvað gerir þér til þó ungar maður haldi við hinu friða og afargamla nafni þínu, er vér allir væntum svo mikils af?"

"Hín afbragðs próf Janeka, hinar framúrskarandi gáfur hans og öll framganga hans....."

"Frændi!" Xenia lagði hönd sína þungt á handlegg hins gamla manns. "Reit' faðir minn nokkuð í bréfinu til þín um ætterni Janeka?"

Drach leit á hana með hálfgerðum vandræðasvip.

"Ætterni?—hm! það er eins og mig óljóst ranki við einhverju hm! mjög óljóst..... mig minnir að en biðdu við! Eg hefi þá bréfið á mér! Fyrirgefðu eg verð að hneppa upp frakkann minum. Hérna hefi eg það."

Baróninn tók upp úr brjóstvasanum lítinn sam-anbundinn bréfböggul, gekk fram að handriðinu og fór í ósköpum að róta í bréfunum.

"Þetta er hönd þabba, sé eg. Með þínu góða leyfi." "Og án þess að biðja eftir svari frænda síns, rétti hin unga stúlka hendina yfir herðar hans, tók bréfið og fór í ákæfð að lesa það."

Drach var óf lítill vexti til þess að geta fylgt með og það þó hann tytti sér á tærnar.

"Lestu fyrir mig þarna, Xenia," það hann í ákafa. Greifinnan lét hendurnar með bréfinu síga og dró þungt andann. "Janek er sonur mikils manns, er þú þrátt fyrir ólíkar skoðanir okkar og óbeit mína á pólitískum hreyfingum þeim, er hann því miður hefir tekið af mikinn þátt í (Janek er pólskur)."

Drengskaparforð mitt hamlar mér að skýra þér nákvæmar frá ætterni fóstursonar míns, en ég vona þó, að þú, gamli vinur minn, sýnir hinum unga manni alla vinsemd og alúð, er þú veizt að hann er mér jafn kær og hann væri barn sjálf mín."

Baróninn hafði tveigis lesið línur þessar hátt og háttilega, er hin unga stúlka fékk honum aftur bréfið. Nú leit hún hugsandi upp, en hann þreif ósjálfrátt bréfið.

"Hann hefir að vissu ekkert nafn," sagði hún.

"en eg fyrir mitt leyti held"

"Hvað er framorðið?" sagði Xenia þurlega.

Baróninn varð hálf bylt við og flýtti sér að gæta að því. En á meðan blés hann burtu ryk það, er hafði sezt á fingur hans af handriðinu. "Jæja, það er ágætt! Hún er þá rétt ellefu. Það er ennþá heill klukkutími þangað til Pólverjinn kemur aftur!" Xenia lyfti höfðinu með sínu einknilega fyrirliðingars brosi. "Réttið mér handlegginn, frændi góður; við skulum ganga eftir trjágarðinum."

"Mig langar til að skýra betur þessar skriflegu bendingar; að því er snertir hinn komandi erfiðherra að Proczna; en eg ætla ráðlegga að gera það undir hinum grænu krókum garðsins, þar sem eigi aðrir en hin þögula náttúra og fíðilidinn geta hlustað á okkur."

Hið lítt hæðra höfuð hins gamla hirdmanns laut niður að munni hennar ungu stúlku. "Eg er fjarska forvitinn. Má eg bjóða þér handlegginn, góða mín?"

Og í mestu ósköpum snerist hann eins og skopp-akringla út fyrir handriðið og hélt á forseluveginn til garðsins.

Gullrauðir neistar sýndust að skjóta úg hár/hinn-angru greiffrúar, alveg einsof á myndinni af Xeniu greiffrú, uppi í ættarsalnum; hin unga stúlka bar og hár sitt í stuttum lokkum, líkt og nafna hennar frá fyrri öldum hafði gert.

Gústina hafði tekið eftir því, að húsmóðir hennar bjó sig þenna dag miklu betur en endranær. Hún neri saman höndum og tautaði fyrir munni sér:

"Eg vona að herra húsangangs-prinsinn muni nú horfa úr sér augun, er hann í dag fær að litla greif-frú Dynar. En hvað hann skal sýnast lítillmótlegur gagnvart hinni tignarlegu álpt! Það er vonandi að hann frjósi til dauða af kulda hennar þýzku greif-frúar!"

Og Gústina vafði hið dýra perluhálsband með einhverjum ofboðslegum flýti um hinn hvíta háls álptarinnar.

"Hín hvíta álpt! Hve vel átti eigi þetta nafn við Xeniu, í hinum hvíta, skínandi búningi."

Xenia leit undan til fornuauts áfns og hvílaði með ákæfð einhverju í eyra hans, en hið fagra andlit hennar litadist purpuralægum roða.

"Sonur pólska flóttamanna, tekinn upp af þjóð-braut, utan nafns og sæmdar, og af láguum stigum, að hann skuli bera nafn vort og nefnast broðir minn."

Hin unga greiffrú þagnaði, þrýsti hinum smá-gerðu höndum sínum að gagnaugunum og dró and-ann þungt og mæðilega, en limir hennar skulfu sem af kuldahrolli.

Barónn Drach hrísti höfuðið af einhvers konar síðferðislegri þykkju.

"Hann er þá eftir þessu eigi kyngöfugur! Það væri mjög hraralegt atvik í annálum Proczna; mjög hraralegt, en því miður er hún um seinan að ráða bætur á því."

Xenia lét hendur sínar síga niður.

"Nei, það verður nú að vera, en hver veit nema það sé hulið fyrir heiminum. — Foreldrar mínir um-gengust fáa, eftir að þau hurfu í frjálsa útleög. Menn vita að vissu að faðir minn hafði tekið sér drenginn í sonar stað, en ætla einnig, sem eðlilegt er, að Dyn-ar greifi muni að eins gróðursetja jafnbörnin teinung á ættartré sitt. Hve hægt væri eigi að láta þetta berast út, ef við gætum talið Janek trú á því að hann væri fjarskyldur okkur, en að nauðsynlegt væri ýmsra orsaka vegna, að halda ættarnafni hans leyndu. Eins og núna fellur á með okkur, Pólverj-annum, má eg búast við því, að hann geri sitt sárasta til þess að skaprauna mér, jafnvel þó það lendi á honum sjálfum. Eg býst alls eigi við því, að hann taki mikið tillit til mín eða nafns míns, og því verð eg að hrísa vopnið úr höndum hans, fyr en hann fær lyft því á móti mér, frændi!" Xenia lagði báð-ur hendur sínar á hinar smáu herðar hins gamla manns, laut niður að honum og leit með eldheitum svip í augu hans. "Frændi!" hvílaði hún nær því gráðbændandi. "Eg veit að þabbi lét eftir sig bréf til Janeka; í því skýrir hann honum greinilega frá æt-terni hans, nafni og þjóðerni, en þetta bréf mun eitra alla framtíð mína. Því verður að finna útveg til þess að koma þessu óhappabréfi í vörar hendur. Janek má eigi fá vitneskju um hver hann er, frændi, hversu mikið sem það kann að kosta."

Hið skorpan andlit barónsins varð hálf-kynlegt á að litla og nær því hálfu lengra en ella, og var sem hann hyrfi saman undir þrýstingi hennar hvítu hand-ar og gæti varla komið orði upp.

"En, Xenia, eg gráðbæni þig. Hvernig ættum við að dirfast að sýna einræði það, að breyta hinni síðustu ráðstöfun míns kæra vinar, er hafði svo mik- ið trauð á mér. Hvernig ætti eg að voga að fá þér í hendur bréf, sem....."

"Hvað þá; þú hefir þá bréfið í höndum þér?"

Lágt fagnaðarop kom frá vörum greiffrúarinnar.

"Fáðu mér það, legðu það í hönd mína, svo framst sem þér er ant um hið góða nafn og söma þíns beztu vinar, og þú vilt gera allt til að óflekað nafn ættar hans eigi sé dregið niður í saurinn."

"Hnakkakert og með leiptrandi, svip stóð nú Xenia frammi fyrir hinum gamla manni, er í ráð-aleysis vandræðum þurkaði óvitadropna af enni sér. Hann var svo lítt sjálfstæður, hinn góði barónn Drach, og svo vanur að láta hina þrekmiklu konu sína hafa öll ráðin, að hann nær því ógjafn- t gerði það, er hún bauð horum. Og nú átti hann að halda sínum eigin víða fram, hafa eigin skoðun, og það gættir þessari tignarlegu, þrekmiklu stúku, er tignir hennar og auk þess vafði konu hans um eigin sér. Nei, það var als kostar ómögulegt, því var eigi hin hygna og þrekmikla Xenia jafnan von að ráða úrlitum hvers máls. Til hvers var þá að reyna að setja sig í móti henni. En þó var beidni greifa-frúarinnar algerlega gagnstæð sómatilfinningu hans og samvizku.

"Beztu Xenia," sagði hann loksins og reyndi að standa í móti henni. "Þig grunar ekki, hve' hræði-lega mikil ábyrgðin að opna annars manns bréf getur hæglega leitt í tughúsið."

Hin unga greiffrú sneri fyrirliðilega upp á sig.

"Var þér fengið bréfið einnleiga?" spurði hún, með skipaði röni.

"Vissulega, barn mitt. Eg fann það, er eg kom til Proczna; þó er hraðfretin frá ykkur boðaði mig að banaseng vinar í fns."

Barón Drach dró and-ann þunglega og þurkaði á ný svitann af andliti sér. "Í bréfa-umslagi máu utnæsktíli til mín og ritað nokkrum dögum fyrir andlát hans, v. bréfið til Jan-eks og voru með því nokkri línur til..... og var eg þar beðinn, og drengskaparorð mitt við, að skila bréfinu til Janeka þann dag, er hann yrði sjálf-ur fjár síns ráðandi. Var það viðlátir við testa-menti hans og þyrfti því að lesa það áður en hitt yrði opnað."

Augu Xeniu leiptruðu. "Þetta er ágætt," sagði hún. "En við hvað ertu hræddur? Eins og nú stendur á eftir dauða föður míns, er það öllu fremur skylda þín að koma í veg fyrir allar þær vitleysur, er þessi maður kann að gera. Hvar er bréfið?"

Fáðu mér það sem fyrst."

"Komdu þá."

Hún lagði á ný hönd sína á handlegg hans og dró hinn hróðlega mann með sér í mesta flýti gegn um slotið.

Dauð birta féll um hið litla herbergi, er greifa-frúin hélt til í, þá er hún dvaldi á Proczna.

Xenia læsti hinum tvöföldu dyrum og gekk því næst beint að borðinu, en á hina skínandi borðhilla höfðu hinar mörgu hendur barónsins þegar lagt skjalalírluna, er hafði að geyma allar skýrslur og skirteini um fjárhag Dynar-ættarinnar. For nú baróninn í mestu ósköpum að róta til í hirzlunni.

Hægt og hægt ytti greiffrúin Drach fjárhalds-manni sínum til hliðar, tók skjöldin upp úr hirzlunni og virti þau nákvæmlega fyrir sér. "Hérna er það."

sagði hún eftir litla stund og hélt þá á innisglöðu umslagi.

Var þá sem henni létti um hjartaræturnar, er hin hvítu pappir titraði á milli fingra hennar.

Drach barónn var sem á báðum áttum og lagði hönd sína á handlegg hennar.

"Xenia!" sagði hann nær grátandi. "Lofaðu mér því fyrst að brenna blaðið þegar í stað, því hvert sem kann að vera innihald þess, þá má nú bréfið eigi vera lengur til, úr því það hefir eitt sinn verið brotið upp, því ella kann það að baka okkur margra óþæginda."

Xenia leit með kuldasvip á hið magra, sárþæn-andlit barónsins.

"Vertu rólegur, frændi," svaraði hún og brosti við háðslega. "Eg lofa því. — En kveiktu nú á kerti, svo við getum látið bréfið verða að ósku þarna í ofninum."

Baróninn greip með ákæfð eldspitnastokk, en greiffrúin settist á stól og braut upp bréf föður síns, án þess að láta sér bregða hið minsta.

Hinum smáu lakkögnum rigndi niður sem rauð-um blóðdropum á hinn hvíta knipplingakjól hennar. Hún opnaði bréfið og las það hálf-hátt, en barón-inn þrýsti í ákæfð sjónargleri sínu á nef sér og gekk aftur fyrir stólinn til þess að geta lesið yfir herðar hennar. En þó að þetta væri mjög á móti skapi hans, gat hann þó eigi stílt hina brennandi forvitni sína, er virtist honum svo samgróin, einkum eftir að hann fékk lykilmann aftan á frakkann og hafði tekið upp hið gætlega göngulag hirdmanns.

"Elakulegi Janek minn!" las nú greiffrúin og léku háðslegir drættir um varir hennar. "Þá er þú les þessar línur, skal andi minn vera með þér og blessandi kyssa þitt enni. Eg rita þetta um miðja nótt, þjáður af sjúkdómi mínum. Eg elska þig sem mitt eigið barn og hefi látið þig vaxa upp í þeirri i-myndun, að hinn einmana sjúki maður, er þú aldræi hryggir, en ætíð gladdir, væri holdlegur faðir þinn. Guð fyrirgefi mér, ef eg nokkru sinni hefi gefið þér ástæðu til þess að efast um það. Þegar þú opnar bréf þetta, þá ertu orðinn að manni og nógu sterkur og eðallundaður til þess að geta heyrt þann sann-leika, er eigi mun gera hjarta þitt fráhræft hinum dauða, þó ef til vill hin rituðu orð geri það. Þú ert eigi holdlegt barn mitt, Janek, eigi sonur sá, er eg hefi svo mjög æst eftir að guð vildi láta mér verða auðið að eignast. Eg hefi tekið þig mér í sonar stað, hefi gefið þér nafn mitt og fé og með lífi og sál tekið þig mér í sonarstað. En hver var faðir þinn?"

Spyr mig eigi, Janek minn; lát þér nægja þá vissu, að hann var mikilsvirtur vinur minn. Eg hefi lagt drengskaparorð mitt við, að eg mundi þegja um nafn þitt og ætterni, þar til hann sjálfur eitt sinn leyst band tungu minnar. En eg hefi þó getið nafns föður þíns í bréfi til þín, er fylgir testamentinu, sem réttvísun nú geymir. Þetta er mikil óveðursnótt, stormurinn dynur og þýtur líkt og nóttina, sem hinn bleiki ógæfusami maður stóð frammi fyrir mér, eg lagði hönd mína í hans og lofaði — að þegja. Janek, elskulegi sonur minn, eg er hræddur um að heimta aftur bréfið frá réttinum og því rita eg í hug-angist minni þessa síðustu bæn mína til þín og vona eg að þú sem hlýðinn sonur munir mín vegna efna hana.

Taktu bréfið, er þér mun verða fengið áður en testamentið verður opnað, og fleygðu því ólesnu í eldinn; friðar þú með því samvizku mína og guð almatgur mun blessa þig fyrir það, því að á þessari stund er Dynar greifi erfiðherra að Proczna. Láttu þér nægja nafn þetta.

Eg hefi sett þig við hlið minnar ástkæru dóttur, sem styrkan og eðallyndan verndara. Þú átt bæði að vera henni í föður og bróður stað. Þú átt að sýna henni hina sömu óbrögðulu og tryggu ást er þú þegar sýndir henni á barnsaldri. Og skyldi svo fara, er þú kemst að raun um, að Xenia er eigi systir þín, að hjarta þitt verði snortið af innleggi og hlý-legri tilfinningum. — Guð á himninum veit hversu oft eg hefi beðið þessa. — Þú mun andi minn lifa umhverfis ykkur, börn mín, þá mun hagn legja hendur ykkar saman....."

Andlit Xeniu varð öskugrátt. Hendur hennar sigu skjálíandi niður. Þungt andvarp kom frá brjósti hennar og hún hné aftur af stólnum mætlaus og örvingluð.

"Hvað hefi eg gert?" sagði hún fyrir munni sér.

Dauðabögn var um stund í hinu litla herbergi. Lósið í silfurstjakanum sprakaði með rauðleitum loga, og frá hallargarðinum hljómuðu fagnaðaropin.

"Xenia," hvílaði baróninn í hálfum hljóðum, "svo virðist sem vagninn sé í augáyn."

Húrra! húrra! hljómaði á ný.

Greiffrúin reis á fætur, tók ósjálfrátt ljósa-stjakann og bréfið og gekk að ofninum.

Nú var alt búið og farið og það eingöngu sjálfri henni að kenna. Skjálfti fór um líkama hennar og henni virtist sem lozzinn skiftist í ótal hringandi eld-orma, er háðslega hvæsandi teygðu höfuð sín í móti henni. Súða var fyrir eyrum hennar og herbergið tók að snúast í hring. Hún studdist þunglega á um-gerð ofnsins.

"Á eg að hjálpa þér, Xenia?" hljómaði rödd barónsins við hlið hennar. Hún leit upp, tók bréfið og hélt því yfir loganum, er lék um hinar hvítu hendur hennar, en bréfið fauk inn í ofninn og rauð-leitur glampi lýsti stundarkorn hina óhræðulegu hvítu konumynd og því næst hvarf lítil, vart sjáanleg öskuhruga, skyndilega burt.

(Meira).